

2. Піменова О. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація як чинник конкурентного господарювання малих і середніх господарств в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 58–61.

УДК: 338.439.5:339.562:658.821

БЛИК О.В., ПОЛЩУК С.П., кандидати екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

Висвітлено проблему інноваційного розвитку сільського господарства у концепції формування конкурентоспроможності сільської місцевості. Досліджено питання перспективних напрямів розвитку сільської місцевості та підвищення її конкурентоспроможності. Окреслено основні проблеми та пріоритети інноваційного розвитку сільських територій.

Ключові слова: конкурентоспроможність сільської місцевості; інноваційний розвиток сільських територій; децентралізація влади; управлінські інновації.

У сучасному світі тотальної конкуренції за ресурси, робочу силу та ринки збуту конкурентоспроможними мають бути не лише держави, а й окремі їх регіони, громади і місцевості для того, щоб забезпечити своє процвітання, розвиток і комфортне та безпечне середовище для проживання людини. Таким чином, глобалізаційні процеси стимулювали вихід на міжнародну арену не лише окремих держав, а й регіонів, міст і навіть базових адміністративних одиниць найнижчого рівня. Відповідно регіон і сільська місцевість стають суб'єктами конкурентної боротьби на різних рівнях, а тому значно загострилося питання забезпечення конкурентоспроможності не тільки держав, а й окремих територій і місцевості, що стимулює до перегляду базових концепцій регіонального розвитку.

Однією з найгостріших проблем підвищення конкурентоспроможності сільської місцевості України в новій економіці залишається низький рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання, що працюють у сфері аграрного виробництва та суміжних із ним секторах економіки. Проблема ускладнюється фактичною відсутністю інноваційно-активних несільськогосподарських підприємств у сільській місцевості, а також моральним старінням соціальної та комунальної інфраструктури села. Це знаходить своє відображення у зменшенні інвестування у розвиток сільської місцевості, втраті ресурсного і людського потенціалу сільських територій, насамперед у регіонах, які відзначаються специфічними природно-кліматичними умовами та малоземеллям.

Передумовою успішної участі сільської місцевості у конкурентній боротьбі є наявність у неї конкурентних переваг, тобто факторів, які створюють певну перевагу над конкурентами. Відповідно до теорії конкурентних переваг М. Портера, будь-яка країна або регіон чи місцевість із приблизно однаковим

рівнем економічного розвитку має певний, як правило, властивий тільки їм набір конкурентних переваг: більш високий рівень продуктивності праці, кваліфікація виробничого, технічного, комерційного персоналу, якість і технічний рівень продукції, що виготовляється, управлінська майстерність, стратегічне мислення на різних рівнях управління [1].

Сучасне надмірно конкурентне зовнішнє середовище вимагає від учасників конкурентної боротьби не просто конкурентних переваг, а стійких конкурентних переваг, які досягаються шляхом безперервного розвитку існуючих і створення нових ресурсів у відповідь на умови ринку, що швидко змінюються. Таким чином, звідси випливає, що конкурентоспроможність сільської місцевості представляє собою синергію конкурентоздатностей її природних умов, економіко-географічного положення і макропідсистем, які визначають умови функціонування регіону. Вона також багато в чому залежить від ступеню відмінностей в економічному потенціалі сільської місцевості, їх конкурентоспроможності, збалансованості регіонального відтворення, рівня взаємозв'язку структур виробництва і переробки, ефективності соціально-економічного функціонування і розвитку продуктивних сил.

Конкурентоспроможність сільської місцевості залежить від того, наскільки регіональний інтегральний показник конкурентоспроможності і ефективності розвитку зможе зацікавити всю систему виробництва і управління, підприємницькі структури, бізнес-структури, кожного працівника, трудові колективи в усіх сферах, комплексах і галузях економіки регіону в максимальному виявленні резервів економічного зростання виробництва і його розвитку, у тому числі в його якісному і структурному вдосконаленні, зниженні вартості, втрат обороту, трансакційних витрат, в істотному підвищенні ефективності господарювання, управління і фінансового оздоровлення економіки регіону. Ці резерви визначаються не лише мірою залучення до процесу економічного і політичного реформування виробничих підприємств і організацій, підприємницьких структур регіону, але і якістю інтеграції їх зусиль. Ефект від такої інтеграції, так званий синергетичний системний ефект, отримується від кращого використання ресурсів при комбінуванні виробничої і підприємницької діяльності, при їх оптимальній спеціалізації і кооперації, створенні міжгалузевих корпорацій, агрохолдингів, об'єднань, концернів, кластерів, фінансово-промислових груп, торгово-промислових фірм і т. д. Синергетичний ефект у напрямі забезпечення конкурентоспроможності зростає при безпосередньому взаємозв'язку підприємств промисловості, агропромислового виробництва, торгівлі, кооперативів з фінансово-кредитними і інвестиційними установами, науково-дослідними, соціально-культурними організаціями в масштабах сільського регіону, а також при найбільш повному і ефективнішому розвитку виробничих і комерційних зв'язків цього регіону з іншими регіонами країни в системі єдиного економічного комплексу України і участю в зовнішньоекономічній діяльності [4].

Зважаючи на зазначені проблеми, пріоритетами інноваційного розвитку сільських територій слід визнати [2]:

1. Посилення інноваційної спрямованості сільськогосподарського виробництва.
2. Інноваційний розвиток інфраструктури сільських територій території.
3. Запровадження організаційно-економічних механізмів інноваційного розвитку людського капіталу сільських територій.
4. Диверсифікацію економіки сільських територій на інноваційній основі.
5. Децентралізацію влади і підвищення функціональної спроможності органів місцевого самоврядування сільських територіальних громад.

На місцевому рівні необхідним є формування нової незалежної управлінської моделі в сільській місцевості [3]. Управлінські інновації – це нові підходи до управління конкурентоспроможністю сільської місцевості. Слід відмітити, що принцип децентралізації не може бути впроваджений примусово або за рекомендаціями вищих органів влади в тих громадах, які ними визначені. Ініціативи повинні йти від сільських жителів, від місцевих органів влади. Реалізація процесу об'єднання громад є нераціональною без попереднього процесу підготовки місцевої інфраструктури (транспортної логістики, закладів освіти, медицини, соціального захисту населення), додаткового навчання працівників та інформаційної політики серед громадян. Нова ідеологія розвитку місцевого самоврядування сільських територіальних громад повинна ґрунтуватись на таких позиціях, як планування соціально- економічних процесів на даній території, зміцнення фінансових і політичних основ місцевого самоврядування, формування іміджу території.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Маркетинг: словарь / [уклад. Г. Л. Азоев та ін.]. – М.: ОАО «НПО «Экономика», 2000. – 362 с. – С. 181
2. Панасюк О.Ю. Міжнародний досвід розвитку сільських територій в умовах децентралізації влади / О. Ю. Панасюк // Науково-практичний журнал "Інвестиції: практика та досвід". – 2015. – №23
3. Панасюк О.Ю. Реформа місцевого самоврядування – ключовий етап для формування стійкого розвитку громад // Матеріали XLV Науково-технічної конференції факультету менеджменту – Вінниця: ВНТУ – 2016.
4. Яценко О.В. Теоретичні та методологічні засади формування інноваційного потенціалу сталого розвитку і конкурентоспроможності сільських регіонів / О. В. Яценко. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю., 2014. – 30 с. – (Препринт / Миколаїв), - с. 13-20